

RINGKÄIGUD KEILAS

5. Koolidega seotud mälestusmärgid

Jätkame ringkäiku Keilas ja suundume koolihariduse radadele.

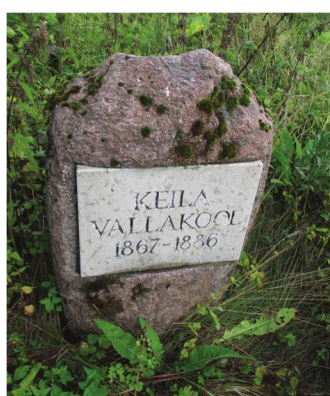
KADRI ALLER
KODULOOHUVILINE KEILALANE

Kes keilalastest ei teaks, et Keila algkoolimaja on rajatud mälestusmärgina Vabadussõjas langenutele? Vastavasisulise infoga mälestustahvel on kinnitatud peaukse kõrvale seinale ning tahvli puhul on tegemist duplikaadiga. Originaaltahvel, mis oli Nõukogude Liidu perioodil ära peidetud, on pärast Eesti taasiseseisvumist saanud aukoha algkooli siseruumides.

Pärast Tallinn - Paldiski raudteelõigu valmimist 1870. aastal hakkas Keila asula kasvama ning plaane kihelkonnakooli rajamiseks tehti juba 1890. aastal. 1907. aastal avati lõpuks eestikeelne kool Haapsalu mnt 8 kivihoones - tegemist oli hilisema Tähe viljavabrikuga, mida praegu kortermajaks ümber ehitatakse. 1918. aastal avati Keila Kõrgem Rahvakool, millest sai järgmisel aastal 6-klassiline algkool. Õpilased õppisid mitmes erinevas hoones laiali, kuni 1930. aastal valmis tänani kasutusel olev algkoolimaja Pargi tänaval. Maja projekteeris arhitekt M. Kolk. Vanadest ajalehtedest võime lugeda, et hoone pidulik avamine toimus 21. septembril ning tol ajal oli tegemist Harjumaa suurima koolimajaga, kus leidis 15 avarat klassiruumi, suur saal ja hulk teisi

ruume. Erinevalt praegusest helekollasest fassaadist oli tollaste ajalehtede teatel hoone valgeks värvitud. Peaukse kõrvale asuvad marmortahvlid kandsid ja kannavad jätkuvalt teksti „Austavaks mälestuseks Eesti Vabadussõjas langenuile on ehitatud selle maja Keila alev ja Keila vald“. Tekstile on lisatud aastaarv 1930. Pidulikult avamisel pidasid kõne ehituskomisjoni esimees J. Berg-Grünfeldt ja professor H. B. Rahamägi. Maja pühitses piiskop J. Kukk ning palveteenistust pidas A. Kõögardal. Muusikalisi vahepalu pakkusid Keila segakoori ja kooliõpilaste laulud ning puhkpillide orkester. Õhtul toimus 100 kutsutud külalisele rahvamajas pidusöök. Algkoolihoone rajamine läks maksma 99 470 krooni. Maja asub kauni männimetsa veeres, mis olla istutatud 19. sajandil kunagise paruniproua von Uexkülli korraldusel. Huvitav on veel teada, et II maailmasõja ajal asus hoones Saksa okupatsioonivägede laatsaret.

Algkoolihoone pole aga sugugi ainus haridusega seotud mälestusmärk Keilas. Keila Kooli juures asub mälestuskivi, millel on järgmine tekst: „300 aastat kooliharidust Keilas. 1991 Keila rahvalt“. See kivi paiknes varem Kultuurikeskuse ja Swedbanki hoone vahelisel muruväljakul, kohas, kus

asus kunagi köstrimaja - Keila koolihariduse häll.

Mõned aastad tagasi toodi kivi uue koolihoone juurde, kus seda märgatakse rohkem.

Paksude seintega, Keila kohalikust paemurrust pärinevast kivist ehitatud köstrimaja põles 1944. aastal Keila lahingu käigus maha ja 1950. aastal ehitati selle kohale uhke kultuurimaja.

1. Mälestusmärk tähistamaks 300 aastat kooliharidust Keilas
2. Mälestuskivi Väljaotsa talus tegutsenud vallakoolile
3. Kunagine köstrimaja 20. sajandi algul

FOTOD: HARJUMAA MUUSEUMI KOGU JA ERAKOGU

Väga tõenäoliselt alustati Keila talurahvale koolihariduse andmisega 1691. aasta sügisel. Pastor kutsus rahvast üles oma lapsi köstri juurde saatma, kus köstri poeg Elias Packel neid lugema õpetaks. 1707. aastast on andmeid, et kooliharidust anti köstrimajas ning samuti on 1714. aastal köstri elukohta nimetatud köstri- ja koolimajaks.

Keila hariduselu 300. aastapäeval ehk 1991. aastal paigaldati eespool nimetatud mälestuskivi ja piduliku tseremoonia käigus eemaldasid kiviilt katte põline Keila kooliõpetaja Rudolf Oja ja 1. klassi õpilane An-

ne-Maria Talihärm. Laulis Keila I Keskkooli lastekoor ja kivi õnnistas kirikuõpetaja. Päeva-kohtase kõne pidas Keila Muinsuskaitse Seltsi esimees ja tollane Keila I Keskkooli õpetaja Aivar Põldvee. Seejärel siirduti Keila sidejaoskonna saali pidulikule kontsertaktusele, kus jagati kingitusi ja lilli. 19.-28. septembril 1991 toimunud aastapäevapidustused hõlmasid lisaks balli Keila I Keskkoolis, pidulauda Keila Algkoolis, banketti Keila restoranis, jumalateenistust kirikus, aktuseid ja kontserte koolides ning näitust Harjumaa Muuseumis, majas kus aastatel 1929-1947 tegutses Keila Põllutöökool. Ja, mis

kõige tähtsam - sagedusega üks kord kuus alustas ilmumist Keila Leht!
Ja lõpetuseks, Keilaga on seotud veel üks mälestuskivi hariduse valdkonnast, mis ei ole paljudele inimestele nii tuntud kui eelpool mainitud objektid. Jutt käib Keila Vallakooli mälestuskivist, mis administratiivselt asub Valkse külas. Kivi paikneb Karjaküla tee ääres Mudellennuklubi lähistel. Tegemist on kunagise Väljaotsa talukohaga, kus tegutses aastatel 1867-1886 vallakool. Kutseta koolmeister Kustas Ampel andis siin algul kahel ja hiljem kolmel päeval nädalas tunde. Koolis õppisid nii poisid kui tüdrukud ning alguses piisas õpilaste kokku lugemiseks kahe käe sõrmedest. Kooliaasta oli tänapäevasesest lühem - näiteks 1880. aastal käisid õpilased koolis 24. oktoobrist 12. aprillini. Koolis õpetati usuõpetust, kirjutamist, rehendamist, laulmist, geograafiat, vene keelt. Eelpool mainitud õppeaastal oli koolis 37 õpilast (19 poissi ja 18 tüdrukut) vanuses 10-16 eluaastat.

Kasutatud kirjandus:

- Kaja, nr 222, 23.09.1930, tr. 1.
- Õpetajate Leht, nr 39, 28.09.1991
- Mati Mandel „Traagiiline suvi 1941 Keilas“. Harjumaa uurimusi 6. Harjumaa Muuseum, Keila, 2001.
- Mati Mandel „Sõjalõpu sündmused Keila ümbruses“. Harjumaa uurimusi 2. Harjumaa Muuseum, Keila, 1994.
- Heino Gustavson „Keila“. Sari „Oma silmaga“. Tallinn, kirjastus Eesti Raamat, 1979.
- „Harjumaa ja harjulased“. Koostanud Ahto Kaljusaar. Tallinn, Perioodika, 1990.
- Statistilised ankeetid rahvakoolide olukorra, õpilaste ja õpetajate kohta. Harjumaa. Hageri, Harju - Jaani ja Juuru kihelkond (20.03.1880). EAA.854.1.1932.

KEILA KOOL - 327

Õpilased oma koolist

Mis meenub, kui mõtlen Keila Koolile?

Killukesi 62. lennu 12. R klassi õpilaste mõtetest ja sünnipäevasoovidest.

- Meenuvad sisukad vahetunnid koos sõpradega, suurepärase õpetajaga, nagu Vaba Lava, Moeshow ja Rokipidu ning meie klassijuhataja Ülle Vänto.
- Vahetundides muusika kuulamine, koolisõõkla ning puhvet, kuhu läheb 80 protsenti minu taskurahast, bioloogia ja kehalise kasvatuse tunnid, värvilised kapid.
- Rahvamass ja lõpmatuna tunduvad järjekorrad sööklas ning loomulikult toredad klassikaaslased.
- Keila Kool on üks Eesti kõige vahvam kool. Kõik päevad on erinevad ja alati on midagi oodata.
- Tore klass ja koolikaaslased, toredad õpetajad. Palju erinevaid huvitegevusi.
- Siin on mõnus õppida.

- Modernne kool, kus on palju erinevaid ja huvitavaid isikuid.
- Keila Kool on olnud minu kool algusest peale. Põhikooli lõppedes olin kindel, et jään siia. Äraminek tundus vale.
- Koolile mõeldes meenub õpetaja Einard Mändla, armas Pargimaja, suur ning uhke Põhjamaja.
- Kõige paremaks osaks on värvikad kaasõpilased ja õppekavavälised tegevused.
- Soovin koolile pikka iga,

- et iga kooliõpetaja väljuks ka paljude aastate pärast siit majast suure seljakotiga, mis on täis tarkust, kogemusi, mälestusi ning kõike päikeselist.
- Õpetajatele soovin jõudu, jaksu, külma närvi.
- Soovin, et kool oleks avatud muutustele. Julgust näha kaugemale ja visioone, mis aitavad praegust olukorda parandada.
- Keila Kool, soovin, et sinu õpilased ja õpetajad oleksid alati mõtete ja tegudega ühel

FOTOD: KADRI PIHELO

lainel.
• Soovin koolile kõrgemat taset matemaatikas ja vähem õppekavast sõna-sõnalt kinnihoidmist.

Mis mulle Keila Koolis kõige rohkem meeldib?

Killukesi 1. c klassi õpilaste mõtetest ja sünnipäevasoovidest.
• Mulle meeldib, kui me kõik oleme sõbralikud.

- Mulle meeldib, et kokatädid teevad meile süüa, et me kõik oleksime head, kenad ja rõõmsad.
- Mulle meeldivad õpetajad.
- Mulle meeldib muusikatund.
- Mulle meeldivad õpetajad ja ma tahan, et keegi üksteist ei lööks.
- Mulle meeldib lugemine.
- Mulle meeldib, et kõik on rõõmsad.
- Mulle meeldib koolis õppida ja vahetunnid meeldivad ka.

- Mulle meeldib arvutamine.
- Mulle meeldivad kunstitunnid.
- Mulle meeldivad õuevahe-tunnid.
- Mulle meeldib, et kooliarst aitab mul hammast välja tõmmata.
- Mulle meeldib õues jalgpalli mängida.
- Soovin koolile head sünnipäeva!
- Soovin, et ta oleks hästi ilus kool.
- Soovin, et kool ei läheks kunagi põlema.
- Soovin, et koolis oleks tore.
- Soovin koolile, et ta püsiks kaua.
- Mina soovin koolile õnne ja rõõmu.
- Soovin palju õnne sünnipäevaks ja et koolis oleks tore.
- Mina soovin koolile head elu.
- Õpilaste arvamusi kogus Keila Kooli kommunikatsioonijuht Kadri Pihelo.